

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Analýza podpory žen v řídicích a vedoucích pozicích ve
sportu v České republice
(bakalářská práce)**

Autor práce: Ondřej Kratochvíl, Tělesná výchova a sport
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

České Budějovice, 2012

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA

PEDAGOGICAL FACULTY

DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

**Analysis of women support in sport management and
sport leadership in Czech Republic
(Bachelor thesis)**

Author: Ondřej Kratochvíl

Supervisor: doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

České Budějovice, 2012

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: : Analýza podpory žen v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu v České republice

Jméno a příjmení autora: Ondřej Kratochvíl

Studijní obor: Tělesná výchova a sport

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2012

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá obsazováním žen v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu v České republice. Cílem je zjištění, z jakých důvodů či příčin se ženy do těchto pozic nedostávají. Ve výzkumném souboru je 150 žen, které se zúčastnily „Evropského týdne sportu a relaxace žen“ a 1. národního semináře Women's International Leadership Development (WILD) v červenci 2011 v Hluboké nad Vltavou. Šetření je formou dotazníků. Účastnice jsou z celé České republiky. Z vypracovaných výsledků můžeme dojít k závěru, že sportovní svazy a sportovní praxe ve výkonnostním a vrcholovém sportu, by měly pořádat semináře týkající se řídicí pozice v oblasti sportu v České republice. Ze závěru také vyplývá, že muži mají více času, a proto se více prosazují v řídicí funkci.

Klíčová slova: žena, sport, řídicí pozice ve sportu, rovné příležitosti mužů a žen, problematika sportu žen v České republice

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: Analysis of women support in sport management and sport leadership in Czech Republic

Author's first name and surname: Ondřej Kratochvíl

Field of study: Physical Education and Sport

Department: Department of Sports studies

Supervisor: PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

The year of presentation: 2012

Abstract:

The bachelor thesis deals with positions of women in managing and control functions in sports industry in the Czech Republic. The aim is to find the reasons for women not to take such positions. The research set includes 150 women participating in the „European Week of Sport and Relaxation for Women“ and the 1st national seminar Women's International Leadership Development (WILD) in July 2011 in Hluboká nad Vltavou. The investigation is performed on the basis of questionnaires. The participants are from the whole Czech Republic. Based on processed results we can come to a conclusion that sport associations and sport practice in performance and top-performance sport should organise seminars related to managing positions in sports field in the Czech Republic. The conclusions also indicate that men have more time and that is why they win more recognition in managing functions.

Keywords: woman, sport, managing positions in sport, equal opportunities of men and women, problems of women's sport in the Czech Republic

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis studenta

Datum.....

Poděkování

V první řadě děkuji doc. PaedDr. Miladě Krejčí, CSc. za vynikající spolupráci a odbornou pomoc. Děkuji ženám, které vyplnily dotazníky a které se zúčastnily 1. národního semináře Women's International Leadership Development (WILD) a Evropského týdne sportu a relaxace žen.

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Teoretická část práce	10
2.1 Charakteristika osobnosti žen	10
2.1.1 Fyziologické znaky žen	10
2.1.2 Sociální role žen.....	13
2.1.3 Emocionální příčiny žen	16
2.2 Žena a sport.....	18
2.2.1 Historie postavení žen.....	18
2.2.1.1 Postavení žen od antiky do 19. století.....	18
2.2.1.2 Postavení žen v 19. století.....	21
2.2.1.3 Emancipace české ženy	22
2.2.2 Ženy v řídicí oblasti sportu	23
2.2.3 Sexuální obtěžování ve sportovním prostředí.....	25
2.3 Projekt, který se snaží zařadit ženy do sportu.....	29
2.3.1 Evropský projekt WILD	29
3 Výzkumná část práce	31
3.1 Cíl práce	31
3.2 Úkoly práce.....	31
3.3 Výzkumné předpoklady.....	31
4 Metodologie	33
4.1 Charakteristika souboru	33
4.2 Organizace výzkumného šetření	33
4.3 Použité metody	34
5 Výsledky a diskuze	35
5.1 Výsledky a diskuze k otázkám 1 – 6 týkající se „Současné funkce ženy ve sportu“	35
5.2 Výsledky a diskuze k otázkám 7 – 9 týkající se „Inspirace žen v řídicí funkci ve sportu“	36
5.3 Výsledky a diskuze k otázkám 10 - 11 týkající se „individuálního výkonu žen ve sportu“	38
5.4 Výsledky a diskuze k otázkám 12 – 15 týkající se „Schopnosti ženy v řídicí funkci ve sportu“	39
6 Závěr	41
Referenční seznam	42
Seznam příloh	43

1 Úvod

O sport se zajímám od malička a vždy jsem sledoval první příčky všech disciplín. Zajímavostí je, že jsem si nikdy nekladl otázky, kdo všechno může za tyto úspěchy.

Mnohé ženy se ve sportu snaží srovnávat s muži, je to také tím, že žena už není považována jen za bytost, která uvaří a zkrátka se postará o domácnost. V prohlášení nezávislosti Republiky československé z 18.10.1918 se píše: „Ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roveň mužům“.

Jsou mezi námi kariérní typy a také ženy, které nemají takovou potřebu zůstat doma a hledají rušnější život. Proto jsem rád, že mě paní docentka Milada Krejčí dostala do problematiky, jež se týká právě ženy ve sportu. Žen, které aktivně cvičí, je více než dost, ale těch, které se dostanou na pozice, z nichž mohou organizovat nebo řídit nějakou činnost, je velmi málo!

Účastnil jsem se 1. národního semináře Women's International Leadership Development (WILD), který se konal v Hluboké nad Vltavou, kde jsem se dozvěděl mnoho cenných informací - nejen od účastníků semináře, ale i od žen, které stojí v čele Komise sportu žen ČOV (Českého olympijského výboru). Žádná z těchto žen neměla jednoduchou cestu se probíjet na tyto pozice. Líbilo se mi heslo: „Vždy s úsměvem“, které vyslovila paní inženýrka Alena Kindová. Organizace a název semináře byl inspirován evropským projektem Women's International Leadership Development (WILD), který se formou školení, mentoringu a budování kontaktní sítě zaměřil právě na podporu a vzdělání žen pro vedoucí pozice ve sportu.

První žena se zúčastnila olympijských her v roce 1900, na letních olympijských hrách v Sydney 2000 bylo tedy možné oslavit 100. výročí aktivní olympijské účasti žen. K nejvýraznějšímu zvýšení došlo v posledních dvou desetiletích, Peking 2008 vytvořil nový rekord v účasti žen na olympijských hrách: 10.947 sportovců soutěžících, 4.639 žen – více než 42 procent. V Aténách 2004 bylo 4306 žen z celkového počtu 10.568 zúčastněných sportovců.

Na posledních olympijských hrách v roce 2010 ve Vancouveru se zúčastnilo 88 českých sportovců, z toho pouze 18 žen. Reprezentanti České republiky obsadili všechny sporty s výjimkou curlingu. V řídicích pozicích nebyla žádná žena.

V práci jsem se zaměřil na řídicí pozice. Problematikou, kterou jsem se zabýval, je opomínání názoru ženy. Žena názor má, jenomže kolikrát si sama připustí, že není tak důležitý. A dál už ho neupřednostňuje. Nebo svůj názor má, ale nemá ho komu sdělit.

Záměrem mé bakalářské práce bylo zjistit, proč se ženy ve sportu nedostávají tolik jako muži do řídicích pozic, jaké jsou skutečné příčiny. Cílem je zjištění, jak jsou obsazovány řídicí a vedoucí pozice ve sportu ženami v České republice.

2 Teoretická část práce

2.1 Charakteristika osobnosti žen

2.1.1 Fyziologické znaky žen

Díky anabolickým pochodům v tkáních těla dochází k růstu organismu. Podmínkou je živá hmota, hlavně bílkoviny. Souhrou řídicích a regulačních mechanismů dochází k souměrnému růstu těla. **Růst těla** není v průběhu života rovnoměrný, v prvním roce života je růst těla do délky nejrychlejší. U dívek začíná zrychlení růstu mezi 12. - 13. rokem a dříve se zastavuje, to znamená, že ženy dosahují v průměru menšího vzrůstu. U chlapců končí růst kolem dvaceti let, zatímco u dívek v sedmnácti letech (Dylevský, 2000).

Výška je určována spíše přírůstkem délky dolní končetiny než přírůstkem délky trupu. Přírůstek délky dolních končetin je u chlapců větší. Před pubertou je u obou pohlaví stejná průměrná délka dolních končetin. U žen se setkáváme s širší pánví, kratším femurem a mají kolodiazální úhel menší než 125°. To znamená častější valgózní postavení dolních končetin (Máček, Máčková, 1997).

Krev je důležitým přenašečem mezi buňkami tkání a zevním prostředím. Skládá se z krevní plazmy (žlutá vazká tekutina) a z krevních buněk (červené a bílé krvinky, krevní destičky). Slouží k transportu např. rozvodu tepla po těle, roznášení kyslíku z plic do tkání, transport hormonů, vitamínů, atd. Krev nemá jen transportní funkci, ale i specifickou, jako je obranná funkce a schopnost udržovat stálé vnitřní prostředí. Celkové množství krve u dospělého muže je 5 – 6 litrů, u žen se jedná okolo 4,5 litru. Hemoglobin je červené krevní barvivo obsahující železo, na které se v plicích váže kyslík. Ve 100 ml krve dospělého muže je 16 gramů hemoglobinu, zatímco u ženy 14,5 – 15,5 gramů. Klidová spotřeba červeného krevního barviva je v průměru asi 4 ml O₂ /min./100 gramů tkáně, při velké námaze stoupá na 10 ml (Dylevský, 2000).

Menstruace je opakující se krvácení, které nastává u dívek a žen v rámci menstruačního cyklu.

První menstruace se u dívek objevuje obvykle ve věku kolem 12 let. Menstruace ustává v rozmezí 45 až 55 let věku ženy (menopauza). Menstruace ženu provází celým obdobím její plodnosti. Je to přirozená součást fungování organismu zdravé dívky či ženy. Menstruace běžně trvá několik dní. Většinou 3 – 5, ale za běžný interval můžeme považovat dobu od 2 do 7 dnů. Menses pro ženu představuje ztrátu přibližně 50 ml krve. Změny ovulačního cyklu mají vliv na stavbu a funkční stav děložní sliznice. Menstruační cyklus má čtyři fáze: **1. Menstruační fáze** – začínání menstruačního cyklu, a to odloučením a odstraněním zničené sliznice. Trvá přibližně čtyři dny. **2. Proliferační fáze (růstová)** – ukončení krvácení, kdy došlo k odloučení děložní sliznice od děložní stěny a sliznice je odplavena. Roste nová děložní sliznice. V dozrávajícím Graafově folikulu se tvoří estrogény. Období mezi 5. – 12. dnem cyklu. **3. Sekreční fáze** – sliznice se zvyšuje a rostou žlázy vytvářející mnoho hlenu. Období trvá od 12. – 27. dne cyklu. V této fázi je děložní sliznice připravena přijmout vajíčko. Mezi 12. – 14. dnem cyklu je vrchol tzv. ovulačního cyklu. Ve vrcholu ovulačního cyklu je sliznice dělohy nejlépe připravena k přijetí oplozeného vajíčka. Nedojde-li k oplození vajíčka, zaniká žluté tělísko a klesá produkce progesteronu. **4. Ischemická fáze** – trvá velice krátce, asi 24 hodin. Dochází k uvolnění oxytocinu, který vyvolává několikahodinové křečovitě stažení cév zásobujících sliznici a ta se rozpadne. Krev odlučuje odumřelé vrstvy. Začíná nový cyklus (Dylevský, 2000).

Existuje mnoho odchylek od popsaného schématu. Cyklus nemusí trvat přesně osmadvacet dní, může být delší či kratší a nemusí se jednat o chorobný stav. Celý cyklus je vlastně zbytečný pokud nedojde k oplození vajíčka (Dylevský, 2000).

Tělesná teplota a hladina progesteronu cyklicky kolísá v průběhu menstruačního cyklu. Tělesná teplota klesá na nejnižší hodnotu těsně před menstruačním krvácením. U aklimatizovaných žen, které cvičily v horku, ve srovnání s muži nebyly nalezeny rozdíly ve spotřebě O₂, srdeční frekvenci. Ženy se potí méně a je to dáno vyšším prahem tělesné teploty pro začátek pocení. Trénované ženy trpí méně, než ženy netréované, takzvanou dysmenoreou, to je bolest v břiše, hlavě, kříži a zvýšená dráždivost, únavnost, napětí při menstruaci. Sportující ženy méně vnímají bolest, je to tím, že při tréninku překonávají obtíže. Práh bolesti je u nich vyšší. Tvoření tréninkového plánu je mnohdy upravován podle mnoho faktorů a menstruační cyklus by měl být mezi těmito faktory (Máček, Vávra, 1988).

U sportujících dívek začíná menarche přibližně o 2 roky později než u nespportujících. Z hlavních příčin se uvádí snížení procenta tělesného tuku. Důkazem

toho je i fakt, že u plavkyň, které mají tuku více a výkonnost je vysoká, ke zpoždění menarche nedochází. Menarche má biologický význam – dívky déle rostou, mají delší končetiny, užší boky, menší hmotnost, menší procento tuku než dívky dříve dospělé. Ať se žena rozhodne pro jakýkoli sport, je tento typ postavy určitě výhodou. Nelze zcela říct, zda menstruační cyklus ovlivňuje sportovní výkonnost, protože například v období menstruačního krvácení bylo dosaženo i rekordních výsledků (Máček, Máčková, 1997).

Výkonnost jedince je ovlivněna z části jeho genetickými předpoklady a z části absolvováním pohybového tréninku. U žen se výkonnost za posledních desetiletí výrazně zvýšila, ale i nároky na ženu prudce stouply. Sportovní výkonnost žen a mužů se za posledních 40 let snížil o více jak 6 %. Často se kondiční trénink žen stává pouhou kopií tréninku mužů. Nerespektování zvláštností obou pohlaví se mohou stát příčinou řady problémů a komplikací. Podstatné rozdíly při řízení sportovního tréninku mají „genetickou – vrozenou“ povahu (Knorre-Vlasáková, Hogenová a kol., 2001).

Rozdíly rozdělujeme do čtyř skupin: 1. anatomické

2. fyziologické

3. psychické

4. pedagogické (tréninkové).

Anatomické rozdíly:

- ženy jsou lehčí (cca o 19 %) než stejně staří muži
- ženská stabilita je větší v důsledku nižšího těžiště
- mají užší ramena a širší boky než muži
- svaly z celkové hmotnosti těla tvoří u ženy cca 36 % u mužů o 12,8 % více
- tělesný tuk u žen středního věku se pohybuje v rozmezí 22-26 % u mužů stejného věku v rozmezí 14-18 %
- ženy mají více tuku v dolní části těla, zatímco muži v horní polovině těla
- ženy ve věku 17-19 let dosahují „kostní“ dospělosti, muži později

Fyziologické rozdíly:

- srdce žen je přibližně o 20 % menší než u mužů
- u žen je nižší transport kyslíku krví a cca 18-25 % nižší maximální spotřeba kyslíku než u mužů
- u obou pohlaví je maximální hodnota srdeční frekvence stejná

- předpoklad pro vytrvalostní práci je u žen lepší, protože lépe umějí z uložené chemické energie přejít na mechanickou práci
- přibližně o 15 % mají ženy nižší bazální metabolismus než muži

Psychologické rozdíly:

- méně agresivnější jsou zpravidla ženy
- na vnější podněty jsou ženy citlivější
- role tréninku v jejich hodnotovém systému je většinou nižší u mužů
- ženy mají větší náchylnost na intervence, která mohou změnit jejich vzezření
- na dietologické intervence jsou více citlivé

Pedagogické rozdíly:

- ženy mají větší „citlivost“ na vytrvalostní trénink než muži
- rovnováha dělá ženám menší problémy než mužům
- rychlostně-silový trénink je spíše pro muže
- aplikovaný trénink je u obou pohlaví prakticky stejný
- u žen je zpravidla menší potenciální volný čas

Dále jsou různé odlišnosti v realizaci pohybového tréninku, které jsou významné v dané konkrétní situaci, ale postrádají obecný dopad. Hudba je pro ženy důležitější než pro muže, proto by měla doprovázet většinu jejich cvičení. Kontaktní či činnosti agresivního charakteru by měly být u žen sníženy. Ženy by měly být při řízení a vyhodnocování tréninku více méně hodnoceny „kladně“. U žen by měl být brán větší zřetel na individuální stav. Prožitky z pohybového zatížení jsou u ženy prožívány více než u muže, proto je důležité dát na ně větší důraz (Knorre-Vlasáková, Hogenová a kol., 2001).

2.1.2 Sociální role žen

Předmětem sociologie je zkoumání společenského života společnosti, jednotlivců a skupin. Sociologie zkoumá sociální chování. Sociologie jako badatelská práce se snaží pochopit, proč společnost vůbec existuje a proč lidé vytvářejí a přijímají různé typy společenských zřízení. Otázky týkající se vzniku jevů a procesů okolo nás a důvodů různých forem lidského jednání si pokládá právě sociologie. Sociologie se týká: rodiny,

politické strany, náboženství, školy, podstaty moderní organizace a byrokracie, ekonomických organizací, významu vzdělání a kvalifikace, globálními problémy současnosti, vztahy ekologie, ekonomie a politiky. Ze sociologického hlediska jsou řešeny problémy populačního růstu, konflikt bohatství a chudoby, stárnutí obyvatelstva, masovou kulturu, nezaměstnanost, různé formy diskriminace, alkoholismus, bezdomovství, politické postoje, vztah zájmového a výkonnostního sportu aj. Jedná se o problémy, s kterými se setkáváme v každodenním životě (Sekot, 2006).

Ženské hnutí představuje kampaň za práva žen a její počátky sahají v Evropě do 17. století. Zprvu šlo o prosazování obecného práva žen na vlastnictví majetku a o možnosti vyššího vzdělání. V 19. století se ženské hnutí domáhalo zisku volebního práva. Prosazování rovných sociálních a ekonomických příležitostí mužů a žen se dělo ve 20. století. S nástupem tzv. druhé vlny feminismu se začal používat pojem „gender“ jako nový úhel pohledu na vztahy žen a mužů. Právě díky této vlně se sociologie začala více věnovat problematice postavení žen ve společnosti. Do té doby byla žena spojována s úlohou manželek a matek v rodinách a sociologie byla zaměřena především na muže. Zakladatel a představitel teorie mužských a ženských rolí je považován Talcott Parsons. Zabýval se studiem rodiny a začleňování do společnosti. Pojem role měl za následek osvojování si příslušných mužských či ženských rolí každým jednotlivcem. Parsons zavedl, kvůli objasňování rozdílů v postavení žen a mužů, dichotomii instrumentálního a expresivního vedení. Instrumentalita byla zaměřena na oblast pracovní a ekonomickou, expresivita souvisela s domácností a výchovou dětí (Křížková a Pavlica, 2004).

Velký přínos Parsonsova přístupu byla identifikace a popis rolového konfliktu. V současnosti se ženy do něho dostávají. Na ženu jsou kladeny dva rozporuplné požadavky. Na jedné straně je vyžadován rodinný a pracovní život, především (expresivní) orientace na plnění mateřských úkolů. Na straně druhé je společnost orientovaná na rovné podmínky pro rozvoj a uplatnění jejich schopností. Tedy ženy by se měly realizovat i v oblasti pracovní. Parsonsova teorie ukazuje na společenské zdroje existujících nerovností v postavení žen a mužů (Křížková a Pavlica, 2004).

V tradiční společnosti nedochází ke kontrole jednání svých členů. Mocenská legitimita má takový systém, že ztrácí půdu pod nohama a s ním se nazírání na svět a výklad světa zásadně mění. Pro snahu kontrolovat mechanismy nové společnosti vzniká sociologie. Ta je produktem modernity, vzniká jako pokus pochopit a vysvětlit

převratné změny, které probíhaly v době 19. století. Sociologie rozeznává z historického hlediska tři významné fáze dějin lidské společnosti:

1. Tradiční – preindustriální společnost - je charakterizována vehementní snahou člověka vydobýt na přírodě životadárné zdroje založené na vlastnictví půdy, organizaci práce, sezónní činnosti a roli rodinného hospodářství.

2. Industriální (moderní) společnost - profilovaná neustálou snahou člověka získat moc nad přírodou, kdy dominantu tvoří vztah člověka a stroje. Přírodní prostředí se mění v prostředí technické, zvyšuje se sekundární sektor, rozhodující roli zaujímá produkce materiálních výrobků, roste význam polokvalifikované pracovní síly. Moderní společnost zásadně mění jak způsob hospodářské produkce společnosti, tak formy mocenského uspořádání a jejich ideologické reflexe. Přináší nové formy progresivní organizace, nově utváří vývoj podoby struktury sídliště a vyvolává revoluční rozvoj dopravy a sdělování, tvoří základní předpoklady vzniku rozvoje masové kultury. Vznik relativně svobodných jedinců je konfrontován se silícím vlivem a politickou anonymitou voličů, tržní povahou koupě a prodeje a ekonomickou vazbou zaměstnanců a zaměstnavatelů. Komplex hospodářských, politických a sociálních sfér společnosti je stále neosobnější, abstraktnější a v rozhodování anonymnější. Individuální cesta k získání sociálního postavení vymezeného mírou majetku, moci a prestiže nastupuje místo dědičně stavovské příslušnosti.

3. Postindustriální (postmoderní) společnost - zvýšením významu mezilidské komunikace ze všech sil rozvíjí intelektuální technologie, dává rozvinout zpracovatelskému průmyslu, oblasti služeb a informačním technologiím spolu s dynamizací finančnictví, zdravotnictví, vzdělání, výzkumu a veřejné správy. Uplatnění kvalifikace a vzdělání je v první řadě závislé na existenci zaměstnanosti, mnohonásobně roste význam informací a zájem lidí se od materiálního blahobytu přesouvá do touhy po ničím neomezovaných příležitostech globální mobility, výjimečných zážitcích a nových zkušenostech. Na základě „společnosti vědění“ dochází k prolínání vědy, technologie a demokratizace univerzitního vzdělání (Sekot, 2006).

Funkcionalismus byl sociology kritizován, že teorii rolí nebyla problematizována či řešena, byla spíše jen popisována. Mnoho autorů a autorek kritizovalo zejména kapitalismus vůči generové souvislosti se **společenskou dělbou práce**. Částečně se inspirovali marxismem, což dokazuje i mýtus, že feministky propagují komunismus a proto představují hrozbu demokracie. Ve skutečnosti je žena, v kapitalistickém systému dělby práce, spojována s neplacenou reproduktivní prací a muži s placenou produktivní

prací. Ženská práce je méně ceněna oproti mužské, která je jako prostředek tvorby materiálních hodnot a finančního zisku. U některých autorů je prapříčina existující diskriminace žen především v kapitalistickém systému dělby práce, jiní autoři zase tvrdí, že zdroje generových nerovností jsou mnohem starší než kapitalismus (Křížková a Pavlica, 2004).

2.1.3 Emocionální příčiny žen

I muži jsou zaplavováni emocemi, které nezvládají. Z toho důvodu „**emoce**“ nejsou jen výsadou žen. Ani jedno pohlaví, z důvodů kulturní tradice společně s výchovou, nedovolí prožívat emoční situace skutečně naplno. Mnoho lidí má strach z emocí podobně jako z nemocí, ale emoce nejsou onemocněním. Podobně jako nemoc přicházejí emoce většinou neočekávaně a z části nás omezují, analyzují, pohlcují. Jsou příjemné či nepříjemné zato často nevysvětlitelné a záhadné. Jistě znáte úsloví typu: smál se jako blázen či nevidí – neslyší nebo pěkně to s ním cvičí. Emoce jsou intenzivní a zaplavují jak naše tělo, tak naši mysl a provokují k jednání, které si pak vyčítáme (Hájek, 2006).

Emoce jsou ztotožňovány s pojmem cit a označuje se jimi takové stavy, jako jsou radost, hněv, smutek, závist, lítost, strach atd. Podle psychologického vymezení pojmu jsou emoce obtížně definovatelné. V psychologických slovnících je význam pojmu emoce následující:

- „1. komplexní citový stav doprovázený charakteristickými motorickými a žláзовými aktivitami*
 - 2. komplexní chování organismu, v němž predominují viscerální komponenty, resp. 1. mentální stav, charakterizovaný cítěním a doprovázený motorickými projevy, který se vztahuje k nějakému objektu nebo vnější situaci, 2. excitovaný stav mysli, který doprovází k cíli zaměřené chování*
 - 3. afektivní stav, který je důsledkem překážky nebo oddálení instinktivní akce*
 - 4. dynamický projev instinktu (psychoanalýza)*
 - 5. dezorganizovaná odpověď organismu*
 - 6. totální akt organizovaný kolem autonomně kontrolovaného komplexu chování (tj. aktivita organizované převážně vegetativní nervovou soustavu)“*
- (Nakonečný, 2000).

Pro pochopení emocí jako psychologického jevu mají zásadní význam komponenty emocí, které jsou dva základní: zážitková a somatická (změny v motorice a doprovodné fyziologické změny). Komplexnost je základní charakteristikou emocí. Tato komplexnost emocí je spojena s fyziologií organismu, ale je dána i tím, že mají rozhodující funkce v psychické regulaci činnosti. Polarita emocí je podstatným znakem, zejména v citové složce. Každá emoce, respektive cit, má svůj protikladný pól: úcta-opovržení, radost-smutek, závist-přejícnost, lítost-zlomyslnost...Polarita je základním znakem přírodních i společenských jevů vůbec např.: kladná a záporná elektřina, den a noc, muž a žena. Stejně jako jednání i myšlení vykazuje pohyb v polaritách (Nakonečný, 2000).

Charakteristika emocí z **behavioristického** hlediska:

- v psychologických situacích se rodí emocionální chování
- fyziologické změny v organismu doprovází emocionální chování
- charakteristickým znakem emocionálního chování je zeslabení nebo vyloučení korové kontroly
- averzi k podněcující situaci vyjadřuje emocionální chování
- emocionální chování je dezorganizované

Charakteristika emocí z **mentalického** hlediska:

- city mají různou hloubku např. radost (od slabého potěšení až k rozjaření)
- máme smíšené city, ale vystupují jednotlivě
- city mají určité trvání
- city se liší intenzitou, projevují se v hloubce prožívání
- city jsou vždy obsahově něčím specifickým, změna intenzity je i změnou kvality
- ve vzpomínce máme city a jsou vyvolány vnitřními i vnějšími podněty
- stejný podnět nevyvolá stejné city jako dřív – návštěva stejného místa, nové setkání s určitou osobou nevyvolá už stejné city
- stejné to je i s kontrastními podněty: to, co jednou vyvolává radost, ji v jiném případě nemusí vyvolat
- city prožíváme buď aktuálně, nebo ve vzpomínkách a očekáváních
- původní živost ztrácejí aktuální city, které mohou být předmětem sebezpozorování a úvah
- city mohou být objektivizovány, ačkoli jsou subjektivní

Emoce v lidském životě hrají velkou roli v něčem, čemu se člověk snaží vyhnout nebo naopak něco získat. City člověka často i zrazují, emoce jsou životní směrovkou k dosahování příjemného a vyhýbání se nepříjemnému. Usměrnují jednání a determinují vnímání, myšlení a paměť. Emoce mají vztah s motivací. Motivace je proces, který udržuje zacílené chování. Motivující vliv mají odměny a tresty. Člověk se snaží dosahovat naučené odměny a vyhýbá se naučeným trestům (Nakonečný, 2000).

2.2 Žena a sport

2.2.1 Historie postavení žen

2.2.1.1 Postavení žen od antiky do 19. století

V minulých dobách prošlo **postavení žen** velkou proměnou a bylo by dobré se o těchto změnách zmínit. Žena neměla vždy takové postavení, jak je tomu v dnešní době. Žena byla velmi dlouhou dobu podřízena svému muži a neměla téměř žádná práva, zato měla jen povinnosti a její schopnosti byly velmi podceňovány. Žena jako otrok v římském právu ve vlastním smyslu neexistovala (Pernoudová, 2002).

Žena neměla ani osobní jméno, pouze jméno svého otce. Ten měl též právo rozhodnout o tom, zda ponechá dceři život. Až poté, co se začalo šířit evangelium, bylo přiznáno právo na život ženám stejně jako chlapcům. Příčinou byla křesťanská úcta k životu.

Aristoteles tvrdil, že žena je podřízena muži a on má nad ní převahu, jelikož ženská schopnost myšlení je slabá. Jiný názor měl Cicero a to, že vzhledem ke slabosti intelektu musí být ženy v opatrovnictví muže (Ennenová, 2001).

Mezi dobou církevních Otců a dobou apoštolů byly v církvi ženy, které se těšily zvláštní úctě. Dívky jako Anežka, která pocházela z patricijské rodiny, nebo Cecílie, Lucie a tolik dalších, šokovaly požadavky, jež ovšem legendy ověnčily slávou, o nichž

s jistotou víme, že pro svůj svět a pro svou společnost byly buřičkami (Pernoudová, 2002).

Pohled na ženu byl ovlivněn také názory církevních Otců. Například podle Svatého Ambrože byla žena stvořena k plození potomků. Zato Řehoř Veliký, další z církevních Otců, měl názory mírnější. Cenil si Panny Marie a manželství požadoval pro udržení a rozmnožení lidského rodu (Lenderová, 2002).

Od 15. století se začíná uplatňovat rozdílný přístup ke vzdělání chlapců a dívek. Synové měšťanů navštěvují univerzity, zatímco dívky jsou světlou výjimkou. Pro ženy se stal nedostatek vzdělanosti překážkou a začal je posunovat do stále nižších pozic. Pečovaly o nemocné jedince, ale nemohly je léčit, vychovávaly děti, ale nemohly tak činit na nových humanistických gymnáziích. Poměry z raného středověku, kdy ženy byly mnohdy vzdělanější než muži se rychle změnily. Liší se vzdělávací cíle mužských a ženských vzdělávacích řádů. Žena má pouze reprezentovat, tím je myšleno, že má hrát na hudební nástroj, zpívat a konverzovat (Ennenová, 2001)

Životní situace evropské ženy se na přelomu středověku a novověku změnila. Žena se stává neviditelnou, neměla možnost rozhodovat sama o sobě, o svém majetku, dětech víře a o svých myšlenkách. „Investování“ do manželky se považovalo za vyhazování penězi. Z manželky žádný užitek nebyl, proto se rolník věnoval dobytku, ten přinášel aspoň nějaký výsledek. Básníci se chvástají tím, jak svedli nevinnou pannu, předstírající upřímnou lásku, jak dokázali podvést své milenky, jak balamutili ctnostnou ženu rafinovaným laskáním. Luther zastával názor, že manželka a rodinný život jsou mužovým největším štěstím i přesto, že nešetřil pohrdavými výroky o širokém ženském zadku. Angličan John Milton, největší z puritánů, se cítil v ženské společnosti dobře a manželství měl ve velké vážnosti. Ve svém velkém náboženském eposu Ztracený ráj se zmiňuje, že ženy přivedly do neštěstí i ty nemoudřejší muže jako Adama či krále Šalamouna. Ženy měly nepochopitelnou moc svést i toho nejlepšího z mužů (Utrio, 1994).

Mimořádně oblíbené byly **manželské příručky**, které se soustředily na ženskou skromnost, trpělivost, ctnostnost a pokoru. Ať byl muž jakýkoli, měla ho žena ctít a podřizovat se jeho příkazům, byť by byly urážlivé a hloupé. Žena, která zjistila, že je chytřejší a silnější než její manžel, neměla to nikdy nikomu prozradit. Žena musela být absolutně věrná, musela být jako krotký beránek pod nožem, musela mlčky snášet, když ji muž bil. Podle myslitele Franciska Bacona byla manželka mladému muži milenkou, muži ve středních letech přítelkyní a starému muži ošetřovatelkou (Utrio, 1994).

Osmnácté století je považováno za století královen. V Anglii panovala královna Anna, na švédském trůně se mihla Ulrika Eleonora, v Rusku se vyměnily čtyři carevny a v Rakousku vládla žena, arcivévodkyně Marie Terezie. Ta byla jak královnou českou a uherskou tak i císařovnou říše římské národa německého. Nezkušená dvacetitřiletá kněžna, Marie Terezie, prokázala překvapivé politické schopnosti v situaci, kdy byla země obklopena nepřáteli. Byla nucena vést několik válek a doslova uskutečňovala pravidlo rakouského státnictví: „*Bella grunt alii, tu felix austria, nube. – Války ať vedou jiní, ty, šťastné Rakousko, uzavírej manželství*“. Byla velmi úspěšnou vládkyní, autorkou významných reforem školství, armády a státní správy. Téměř všechny královny byly nedůvěřivé, a to kvůli vystavování těžkým zkouškám v dětství. Královny bojovaly s dvěma vzájemně rozpornými rolemi: být poslušnou manželkou a zároveň vládnout říším a národům. Rozkládající se cechy koncem novověku přicházejí s novými omezeními ženské práce. Dosud žena žila ze zemědělství a nyní ztrácí obživu. Dělníkem se stal muž, který nevlastnil půdu. Samotný muž by z platu sám vystačil, ale rodinu nedokázal uživit a proto musela pracovat i žena a děti. Smrt muže znamenala smrt pro rodinu hladem. Nebylo to přímo hladem, ale organismus byl tak vyčerpaný zimou a hladověním, že snadno podléhal nemocem. Žena mohla rodině finančně pomoci jedině domácí výrobou, většinou předemím nebo jiné práce pro textilní průmysl. Kromě předemí musela stihnout péči o domácnost (Utrio, 1994).

S příchodem manufaktur, přestěhování průmyslu z chaloupek do velkých hal, mohli brát rodiče své děti do továren, aby uklízely kolem strojů. Po čtrnáctihodinové pracovní době se musela žena postarat o domácnost a o děti. Muži se nedokázali rozdělit s ženou o domácí práce, tak ženy musely dít ještě víc než dřív. Obecný princip ve společnosti neočekával od ženy, že si bude sama vydělávat na živobytí. Proto byla považována v zaměstnání jako pomocná, druhořadá živitelka rodiny. Roku 1789 se šest tisíc žen vydalo z Paříže do Versailles, aby prosily Ludvíka XVI. o chléb pro své děti. Ke králi měly tuto prosbu: „...*žádáme, aby muži nemohli vykonávat povolání, která patří ženám, jako šití oděvů, paličkování krajek, vyšívání a obchodování s módním zbožím... Prosíme, Sire, dejte nám možnost vyučit se práci a pracovat, ne proto, abychom svrhly nadvládu mužů, ale abychom měly z čeho žít...*“ (Utrio, 1994).

2.2.1.2 Postavení žen v 19. století

V 19. století s rozvojem techniky a příchodem strojů do výroby mohla přijít do tovární výroby i žena. Jelikož těžkou práci už nemuseli dělat silní muži, ale vykonávaly ji stroje, byla žena ideálním pracovníkem s ohledem na zlevnění výroby, protože se opět dostáváme ke skutečnosti, že žena byla levnější pracovní silou než muž. Proto i nárůst počtu žen byl tam, kde se používaly stroje jako zdroj výroby. V Anglii tak vzrostl v letech 1819 - 1841 počet dělnic o 221 %. I v jiných státech měl nárůst žen v dělnickém odvětví stejně rychlý průběh. Ve dvaceti pěti státech Unie bylo v roce 1850 zaměstnáno 62 661 dělnic. Ženám se sice podařilo proniknout do továren, ale muži na ně stále pohlíželi s odporem a nechtěli je mezi sebe přijmout. Příčinou tohoto odporu byl i fakt, že žena byla za tuto práci vděčná a spokojila se s jakoukoli odměnou, kdežto muž chtěl mzdu vyšší s ohledem na jeho povinnosti ke své rodině. Brzy se však stroj stal pro ženy v určitých oblastech také noční můrou, přestože byl příčinou jejich začlenění do práce. Jediná továrna, která v New Yorku v roce 1862 postavila 400 šicích strojů, z nichž každý vykonával práci šesti ručních šiček, připravila o chléb asi 2000 šiček. Požehnání, jež si mnohé slibovaly od šicího stroje, že budou moci ženy ve vlastní domácnosti hledět si výdělkem, proměnilo se rychle v kletbu (Neumann, 1999).

Domov a práce byly dvě různé věci v historii evropské ženy. Žena doma vydělala z šití, předení, vaření piva a přitom dohlížela na děti. K tomu se postarala o prasátko nebo pár slepic. Šaty a rukavice se šily v továrnách a žena neměla možnost přivýdělků. Ženě se nevyplatilo získávat kvalifikaci, protože věděla, že nebude pracovat dlouho a bude se starat o domácnost. Muži rychle odsunuli do pozadí ženu jako předáka v počáteční fázi odborového hnutí. Lidé nepochopitelně odsuzovali pracující ženy. V polovině 19. století se snažilo mnoho žen přispívat k rodinnému rozpočtu, i když jejich pracovní místo ve službě nebo v továrně nebylo stálé (Utrio, 1994).

Ve třicátých letech žena zastávala úlohu zaměstnané paní i matky. Pokud to bylo možné, dívka se vzdělávala. Studovat mohly hlavně dívky z buržoazie a těch rodičů, kteří byli schopni na studia ušetřit. Vystudované dívky odcházejí do větších měst za vidinou lepšího výdělkem. Úřady se plní slečnami bezvadně oblečenými, učesanými a nalíčenými, s nadsázkou řečeno – kopie filmových hvězd. Starší generace a dělnická mládež, která v životě nic zadarmo nedostala, na tuto dobu vzpomíná jako na éru

„bobečků“ – rozmazlených holčiček a chlapečků, kteří se derou na jejich místo (Neumann, 1999).

V době válek musela žena vykonávat veškerou práci, jelikož muži museli na frontu. Jejich emancipace se v této době mohla projevit naplno, přestože to nebyla ideální doba. Žena také sama musela živit celou rodinu. Některé ženy se války samy přímo účastnily a nebylo jich málo. Po válce nastala populační exploze. V důsledku války a určité přemíry emancipace začaly americké sufražetky požadovat návrat k ženskosti, domovu, rodině (Neumann, 1999).

2.2.1.3 Emancipace české ženy

Předznamenáním ženského hnutí měl Americký klub dam, který roku 1903 založili Karolína Světlá, Vojtěch Náprstek a Žofie Podlipská. Hlavním úkolem tohoto klubu bylo vzdělávat své členy, zavádět stroje do domácnosti a starat se o mládež. Během 2. světové války ale ženy neměly příliš mnoha času bojovat za své postavení, a proto další boj žen začíná v 50. a 60. letech 20. století. Komunisté vsadili na ženu jako na důležitou *pracovní sílu*, která má národní hospodářství pomoci postavit na nohy. Otázkou bylo, co by měla žena pro obnovu hospodářství udělat, na co jí síly stačí. Postavení ženy ve společnosti nebylo otázkou žen samotných – jejich svobodné rozhodování na základě vlastního cítění a chtění, ale předmětem politických diskusí, do nichž ženy samostatně neměly možnost prakticky zasahovat. K tomuto účelu jim v květnu 1948 byla ústavním zákonem přiznána **rovnoprávnost**. Postupně klesaly platy mužů, takže zaměstnanost žen z hlediska rodinného rozpočtu se stala nutností (Neumann, 1999).

Koncepce rovnosti mezi muži a ženami byla převzata ze Sovětského svazu. Tuto rovnost mohly ženy ze západních států jen závidět. Žena byla s mužem postavena na stejnou úroveň, ovšem jen po stránce materiální a pracovní. Samotným ženám, ale ani mužům, se tímto život nezlepšil. Myšlenka, že emancipace nespočívá jen v paragrafech, ale v respektování rozdílnosti pohlaví, které je podmíněno vyjasněním si mezilidských vztahů, posílením rodinného života, nemohla být v komunismu naplněna (Neumann, 2000).

August Bebel vychází z předpokladu, že k definitivní emancipaci dojde po odstranění společenských protikladů, protože sociální závislost a útlak pochází z ekonomické závislosti utlačovaného na utlačovateli. Teprve až se žena ekonomicky

osamostatní, přestane být závislá na muži, bude začleněna do výroby a bude mít stejné pracovní podmínky jako muž, bude také vychovávána stejně jako muž a rodina přestane být hospodářskou jednotkou společnosti, teprve pak, jak Bebel předpokládá, bude žena zcela emancipována (Neumann, 1999).

2.2.2 Ženy v řídicí oblasti sportu

Jakou roli měla vládní organizace při podpoře rovnoprávného postavení žen ve sportu? Zajímavější otázkou je, jestli vůbec může vláda nebo mezinárodní vládní organizace „donutit“ sportovní organizace, aby do svých struktur zapojily stejný počet žen a mužů. Do řešení problematiky se zapojil **Mezinárodní olympijský výbor**, který se snaží o rovnoprávnost v rámci národních olympijských výborů a mezinárodních sportovních federací. Způsob postavení a k pozici žen v norské společnosti velmi ovlivnila norská vláda. Proto nebylo žádné překvapení, že ženy zastupovaly na olympijských hrách v Atlantě více než 50 % týmu. Pro Nory to nebylo překvapením vzhledem k špičkovým výkonům sportovkyň (Knorre-Vlasáková, Hogenová a kol, 2001).

Norská vláda se zabývala nerovností mužů a žen ve společnosti už od 70. let. Tento krok vedl k tomu, že ženy zastupují mnoho vedoucích funkcí, a to i ve vládě. 47% žen je ministryň a tvoří 36 % parlamentu. V roce 1979 byl v Norsku přijat zákon o rovnoprávném postavení. Cílem rovnoprávnosti je, aby obě pohlaví měli stejná práva a povinnosti. To zároveň zahrnuje implementaci opatření pro zabezpečení existence rovnosti v praxi. Byla uzákoněna kvóta, která stanovuje, aby v každém čtyřčlenném výboru byli dva zástupci každého pohlaví (Knorre-Vlasáková, Hogenová a kol, 2001).

Zmíníme-li se o vývoji sportu žen v České republice z historického hlediska, musíme konstatovat, že byl o dvacet let napřed před západní Evropou. Klub českých dam byl zřízen již v roce 1865 a v roce 1890 bylo zřízeno první dívčí gymnázium ve střední Evropě. I když jsme byli v oblasti sportu o dvacet let napřed před západní Evropou, existuje ve vzdělání v dnešním českém sportu velká propast mezi pohlavími. A není to jenom v tréninku, ale také v oblasti vedoucích rolích. V letech 1948 až 1989, kdy v socialistickém Československu vládl komunistický režim, se stala emancipace žen součástí politické doktríny. Mnoho lidí z tohoto důvodu možná nepocítuje nutnost prosazovat rovné příležitosti pro ženy a dívky. Řada výzkumů přesvědčivě ukazuje, že

rovné příležitosti nemají muži a ženy ani ve sportu, ani ve společnosti obecně. I přesto se mnozí domnívají, že příležitosti rovné jsou. Míra nezaměstnanosti žen je o 40 % vyšší než míra nezaměstnanosti mužů a průměrná výše platů žen dosahuje pouze 73 % platů mužů i přesto, že mají ženy totéž vzdělání jako muži. Ženy zastupují pouze 17 % v parlamentu a 12 % nepřesahuje ve vyšších pozicích ve vládě. Ve většině evropských zemí jsou tyto údaje vyšší a přirozeně se to promítá i do sportovních organizací. Sportovní federace v České republice má pouze 8 % žen jako členů výkonných výborů (Fasting, Knorre, 2005).

Norská sportovní federace (NCS) rozvíjí ženskou perspektivu, což je patrné z těchto bodů:

- při plánování a organizování sportovních aktivit pro ženy by se mělo přihlížet na každodenní život žen
- vědomosti a zkušenosti, která žena má a ovlivňuje jimi organizaci, musí mít stejnou hodnotu jako mužské
- za rozvoj vlastních aktivit by měly zodpovídat ženy

V Norsku byl vytvořen Centrální ženský výbor, který se zabýval podmínkami pro sportovní aktivity i vykonávání vedoucích rolí. Centrální ženský výbor je zaměřen na postavení žen ve společnosti, jejich hodnoty a kulturu. Výbor se zaměřil především na ženskou angažovanost ve sportovních organizacích na všech úrovních a ve všech rolích.

Francouzská vláda požaduje, aby na kandidátních listinách ve volbách všech organizací byly nejméně z poloviny zastoupeny ženy. Zákon byl schválen jako dodatek ústavy 8.12.1999.

V Mad'arsku byla zřízena Komise žena a sport, jejíž mnohá podstatná rozhodnutí směřovala k rozvoji ženského sportu v budoucnosti:

1. Sportovní organizace by měly připravit a finančně podpořit speciální vzdělávací program žen ve sportu z důvodu zapojení většího počtu žen do rozhodovacích pozic.
2. Žen v rozhodovacích pozicích by mělo dosáhnout minimálně 10 % v roce 2001, 20 % v roce 2002, 30 % v roce 2003 a 35 % v roce 2004.

3. Maďarsko se zaměřilo i na média a ta by měla zvýšit popularitu a důležitost sportu žen.
4. Je za potřebí, poskytnout speciální finanční podporu vládních i nevládních institucí výzkumným projektům v oblasti sportu žen.

V USA jsou velmi populární sportovní disciplíny ve středoškolských ligách a mají vysokou diváckou sledovanost. Americká Nadace sportu žen sledovalo zaměření studentů na středních školách v rozmezí osmnácti let. „*Zatímco ve školním roce 1981/1982 se sportovních soutěží zúčastnilo 220 000 mužů a 90 000 žen, v roce 1998/1999 232 000 mužů a již 163 000 žen, tedy téměř dvojnásobný nárůstek sportovkyň – žen. Obdobný trend lze sledovat v počtu soutěžících sportovních družstev: muži 1981/1982 9 113 družstev, 1998/1998 téměř shodných 9 149 družstev, ženy: 1981/1982 5 695 družstev, 1998/1999 téměř dvojnásobný přírůstek počtu družstev – 9 479*“ (Knorre-Vlasáková, Hogenová a kol, 2001).

V České republice zřídil v roce 1997 Český olympijský výbor Komisi sportu žen. Chtěl zvýšit zapojení žen do českého sportu. Každý rok komise pořádá např. celostátní konferenci a semináře pro ženy ve vedoucích pozicích, trenérky, učitelky a studentky sportovních oborů. Komise si zapsala v roce 2001 jeden z velkých úspěchů, když byla zvolena, předsedkyně komise Naděžda Knorre, členkou výkonného výboru Českého olympijského výboru (Fasting, Knorre, 2005).

2.2.3 Sexuální obtěžování ve sportovním prostředí

Obtěžování má čtyři typy. Mezi ně patří fyzické, emoční a sexuální obtěžování a zanedbávání. Tyto typy obtěžování mohou nastat jednotlivě nebo v kombinaci. Obzvláště ve sportu je důležité zjistit, k jakému typu obtěžování dochází. Obtěžování je spjato s etickými a kulturními normami. Je těžké posoudit, zda se jedná o sexuální obtěžování či nikoliv. V mnoha západních zemích se zaměřili na sexuální obtěžování i v Zákoníku práce nebo v zákoně o rovnosti práv jakožto protizákonné jednání. Na sportovní organizace se ale tyto zákony vztahovat nemusí. V České republice je v roce 2004 sexuální obtěžování zmíněno v Zákoníku práce (Fasting, Knorre, 2005).

Je definováno následně:

„Jednání sexuální povahy v jakékoliv formě, které je dotčeným zaměstnancem oprávněně vnímáno jako nevíтанé, nevhodné nebo urážlivé a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského, ponižujícího nebo zneklidňujícího prostředí na pracovišti nebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí, které ovlivní výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů.“

Ve všech definicích se jedná o nevíтанou sexuální pozornost. Sexuální obtěžování může být jak verbální, tak neverbální a nachází se často na pracovišti, kde převažují muži. Genderové obtěžování je například: obecné sexistické poznámky a chování, které nemá za cíl navodit intimní vztah, nýbrž vyjádřit urážlivý, ponižující či sexistický postoj k ženám, patří sem i svádění, které je nevíтанé nebo nevhodné. Nizozemský olympijský výbor a Sportovní konfederace přijala v etickém kodexu následující definici:

„Sexuálním obtěžováním“ se míní jakákoli forma jednání či náznaku sexuální povahy ve verbální, neverbální či fyzické podobě, ať již úmyslné, nebo nikoli, které osoba, vůči níž je namířeno, považuje za nevíтанé či vynucené.“

K této definici se vztahuje následující příklady chování:

- poznámky sexuální povahy, posměšky či ponižující vtipy
- sexuální nebo žádostivé pohledy, neverbální komunikace
- sexuální poznámky týkající se těla
- telefonické hovory nebo dopisy, které jsou nevíтанé, mající sexuální obsah
- sexistické vtipy o ženách obecně
- sexuální návrhy

- dotyky sexuální povahy, které jsou nevíтанé (šťípání, pokus o polibek, tisknutí se k tělu, tělesný kontakt
- znásilnění či pokus o něj

Mezi jednotlivými kulturami a prostředími je odlišné sexuální obtěžování (Fasting, Knorre, 2005).

Někteří sociologové považují sexualitu, ve smyslu daného modelu fyzických a psychických vztahů mezi mužem a ženou, za jeden ze základních principů byrokracie. Také tvrdí, že jsou organizace strukturovány sexualitou. Klasickým příkladem rozmístění žen a mužů do různých pozic je vztah nadřízený (šéf) – sekretářka. Faktem je, že sexualita v organizacích nemusí být vždy v neprospěch žen. Ženy přinášejí mužům sexuální potěšení a to může vést ke zlomení mužské racionality či k zisku moci. Z hlediska rovnosti je důležité, aby sexualita nebyla využívána k mocenským bojům. Neznamená to, že by se měla potlačovat a skrývat. Sexuální obtěžování významně ovlivňuje postavení žen a mužů v práci, pracovní dráhu, finanční ohodnocení a standard pracovního komfortu (Křížková a Pavlica, 2004).

„Sexuální obtěžování může mít na sportovkyni závažný dopad. I lehčí formy sexuálního obtěžování mohou mít ničivé důsledky, mezi něž náleží:

- *snížená schopnost soustředění;*
- *nespavost;*
- *deprese;*
- *nižší ambice a sebevědomí;*
- *špatný výkon v práci či ve sportu;*
- *nemocnost v práci nebo ve sportu;*
- *negativní dopad na rodinný život a rodičovství;*
- *přetrvávající pocity studu a viny;*
- *snížený sportovní výkon;*
- *úplné upuštění od sportu a společenských aktivit“* (Fasting, Knorre, 2005).

K sexuálnímu obtěžování může dojít i u stejného pohlaví, ale nejčastěji jsou obtěžovány ženy ze strany mužů. Ženy často tolerují obtěžování v důsledku udržení pozice nebo zisku pracovního místa. Sexuální obtěžování má dvě formy:

1. „Obtěžování pro něco“
2. „Nepřátelské prostředí“

1. „Obtěžování pro něco“, jedná se o sexuální „služby“ nebo uspokojení, které jsou požadovány jako úplatek. Můžeme se s tím setkat u získání pracovních pozic nebo jde o udržení současného stavu. V tomto typu sexuálního obtěžování jsou pachatelé nejčastěji nadřízení muži vůči podřízeným ženám.

2. „Nepřátelské prostředí“ jde o všechny typy chování a projevů sexuální povahy, které narušují pracovní výkon svojí nepříjemností. Sexuální nápisy, pornografické fotografie, časopisy vystavené na pracovišti mohou vytvářet urážející či zastrašující podmínky. Sexuální obtěžování tohoto typu nacházíme častěji mezi spolupracovníky (Křížková a Pavlica, 2004).

V zaměstnáních, oborech či sektorech, které jsou považovány za tradičně mužské, dochází častěji k sexuálnímu obtěžování než tam, kde je zastoupení žen a mužů na pracovišti vyrovnané (Křížková a Pavlica, 2004).

Důležitá je prevence a doporučení k předcházení případům obtěžování ve sportu. Smyslem je dát dospělým vodítka, aby rozpoznali okolnosti, jež ve sportovním odvětví může vyústit v obtěžování. Použijeme-li výrazu dospělý, je to chápáno jako všichni dospělí jedinci působící ve sportovních odvětvích a mohou být placení či dobrovolníci:

- Dospělý sportovci
- Trenéři a učitelé
- Zdravotní personál sportovního odvětví: fyzioterapeuti, maséři, lékaři
- Manažeři, administrativní pracovníci, rozhodčí
- Pracovní údržby
- Rodinní příslušníci
- Diváci
- Sponzoři

Ne dítě, ale dospělý odpovídá za dodržování daného doporučení.

1 Dospělý vytváří atmosféru a prostředí a musí zaručit, aby sportovec či sportovkyně měla pocit, že jeho/její fyzická integrita a sexuální sebeurčení je v bezpečí. Názory dětí a mladistvých by dospělí měli brát vážně.

2 Dospělý by se měl chovat tak, aby nedocházelo k jednání, jež je urážkou osobní důstojnosti sportovce. Nebude klást otázky, týkající se jeho soukromí.

3 Dospělý se nebude podílet na ladění sexuálního prostředí a zdrží se jakékoli formy mocenského zneužívání.

4 Za sexuální obtěžování je považován pohlavní styk a sexuální vztahy mezi dospělou osobou a mladistvým sportovcem. Za trestný čin se posuzuje pohlavní styk a sexuální vztahy s jakýmkoli sportovcem nebo jakoukoli sportovkyní mladší 15 let.

5 Dospělá osoba se nesmí sportovce/sportovkyně dotýkat takovým způsobem, jež by měl sexuální nebo erotický podtext.

6 Dospělý zasáhne, pokud je svědkem chování mezi dětmi nebo mládeží, které je formou sexuálně podbarvených verbálních důvěrností. Jedná se o sexem prostoupené poznámky a návrhy.

7 Ke sportovci/sportovkyni se dospělý bude při tréninku, cestování a sportovních hrách chovat zdrženlivě a uctivě. To platí i k zachování přístupu k místům, kde se sportovec/sportovkyně zdržuje.

8 Dítě nebo mladistvý nesmějí nabýt dojmu, že za podporu nebo jinou službu poskytovanou dospělým, se očekává forma sexuální služby.

9 Na sexuální návrhy učiněné mladistvým/mladistvou sportovcem/sportovkyní je povinností dospělého se zdržet.

Ve sportu nesmějí být doteky a projevy uznání tabu. Přátelské poklepání po rameni může být motivující (MŠMT a ČOV, 2006).

2.3 Projekt, který se snaží zařadit ženy do sportu

2.3.1 Evropský projekt WILD

WILD (Women's International Leadership Development), tj. Mezinárodní program rozvoje žen pro vedoucí pozice ve sportu, zahrnuje celkem devět partnerů, a to z České republiky, Finska, Francie, Dánska, Itálie, Maďarska, Srbska, Švédska a Velké Británie. Program má tyto hlavní cíle:

- „*zvyšovat zastoupení žen ve vedoucích pozicích ve sportu*
- *upevňovat kvalifikaci sebevědomí žen v rozhodovacích pozicích*
- *zvyšovat v rámci organizací propagaci možností, kterými ženy mohou přispět k řízení sportu*

- *posilovat vytváření sítí kontaktů mezi ženami ve vedoucích pozicích, jak na národní, tak na mezinárodní úrovni*
- *zajistit platformu pro budoucí národní a mezinárodní projekty*
- *šířit nejlepší postupy prostřednictvím webových stránek, publikací, seminářů zaměřených na výměnu zkušeností a mezinárodních kontaktů“.*

Důležitost pro úspěch projektu je informovanost o výsledcích projektu WILD a umožnit následné samostatné národní projekty zúčastněných partnerů i externích organizací. Jedná se o vytvoření kontaktních sítí (www.olympic.cz).

3 Výzkumná část práce

3.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce bylo zjistit obsazování žen v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu v České republice. Dílčím cílem bylo zjistit, z jakých důvodů či příčin se do těchto pozic nedostávají.

3.2 Úkoly práce

Z výše uvedených cílů vyplynuly následující úkoly:

1. Provést obsahovou analýzu české odborné knižní i časopisecké literatury a ověřených vědeckých internetových zdrojů vztahující se k tématu bakalářské práce.
2. Sestavit obsah práce a stanovit výzkumné předpoklady.
3. Vytvořit dotazník pro ženy působící nebo mající zájem působit v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu v České republice.
4. Distribuovat tento dotazník 150 ženám působícím nebo majícím zájem působit v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu v rámci „Evropského týdne sportu a relaxace žen“ a 1. národního semináře Women's International Leadership Development (WILD).
5. Editovat a analyzovat data včetně statistického vyhodnocení.
6. Prezentovat výsledky a diskuse, verifikovat výzkumné předpoklady.
7. Konstruovat doporučení pro sportovní svazy a sportovní praxi ve výkonnostním a vrcholovém sportu.

3.3 Výzkumné předpoklady

Pro výzkum byly stanoveny 4 výzkumné předpoklady.

VP1) Předpokládám, že v zkoumaném souboru žen bude 30 % v řídicích funkcích.

- VP2) Předpokládám, že ženy v řídicí funkci ve sportu nejvíce inspirují rodinní příslušníci.
- VP3) Předpokládám, že ženy zkoumaného souboru, které aktivně sportují, jsou zároveň v řídicí funkci.
- VP4) Předpokládám, že ženy v řídicí pozici v oblasti sportu se z 55 % nemusí vzdát ničeho.

4 Metodologie

4.1 Charakteristika souboru

Z celkového počtu žen, které se zúčastnily „Evropského týdne sportu a relaxace žen“ a 1. národního semináře Women's International Leadership Development (WILD) v Hluboké nad Vltavou, bylo vybráno stratifikovaným výběrem 150 žen. Věkové rozpětí bylo 15 – 65 let. Věkový průměr žen byl 44 let.

40 dotazníků bylo rozdáno ženám, které se zúčastnily 1. národního semináře Women's International Leadership Development (WILD) a 110 dotazníků ženám, které se zúčastnily „Evropského týdne sportu a relaxace žen“.

4.2 Organizace výzkumného šetření

Na základě odborné literatury byl sestaven obsah práce. Byly stanoveny 4 výzkumné předpoklady. Po konzultaci s vedoucí práce se výzkumné šetření provádělo v době, kdy se konal v Hluboké nad Vltavou „Evropský týden sportu a relaxace žen“ a 1. národní seminář Women's International Leadership Development (WILD). Bylo to z důvodů většího počtu žen v jednom městě a z důvodu, že ženy měly zájem se dozvědět o možnostech v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu.

Byl vytvořen vlastní dotazník, který je uveden v příloze č. 1, obsahuje 15 otázek. Otázky byly zaměřeny jak na ženy, které mají funkci ve sportu, tak na ženy, které mají zájem působit v řídicí pozici ve sportu. Z dotazníků mělo vyplynout:

Zda mají ženy dostatek znalostí a vědomostí k vykonávání své funkce.

Kdo byl inspirací do současné funkce, jestli to byl mentor, rodina, přátelé atd.

Jestli si myslí, že je v naší republice dost žen, které jsou v řídicích pozicích, a to jak na mezinárodní, tak na lokální úrovni.

Ženy byly tázány na zvládnutí řídicí pozice ve sportu. Byly informovány o anonymitě získaných dat a jejich použití v této bakalářské práci. Všechny ženy vyplnily dotazník dobrovolně. Doba pro vyplňování dotazníku nebyla časově omezena. Při vyplňování

dotazníků jsem byl po celou dobu přítomen, abych mohl zodpovědět případné dotazy. Všechny ženy byly ochotny vyplnit své údaje týkající se věku a vzdělání.

4.3 Použité metody

Při sestavování bakalářské práce byly použity následující metody:

- 1) Dotazník „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011)
- 2) Statistické metody – průměry, procenta

5 Výsledky a diskuze

5.1 Výsledky a diskuze k otázkám 1 – 6 týkající se „Současné funkce ženy ve sportu“

VP1) Předpokládám, že v zkoumaném souboru žen bude 30 % v řídicích funkcích.

Výzkumný předpoklad se potvrdil u zkoumaného souboru žen.

Výsledky:

Na základě dotazníku „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011) byly vyhodnoceny výsledky.

Graf 1. Ženy ve sportovní funkci (n=150 žen).

Tento graf ukazuje, že v současné době ve sportu působí ve funkci 43 % žen a 57 % žen není v žádné funkci.

Na otázku č. 2 odpovídaly ženy, že jejich stávající funkce přináší navázání nových kontaktů, zábavu, odpočinek, relaxaci, příjemný pocit, radost, uvolnění, pocit užitečnosti atd. Z otázky č. 3 rovněž vyplynulo, že 17 % dotazovaných žen má zájem o působení v řídicí pozici ve sportu, ostatní tj. 83 % nemají. Takto malý zájem o působení

v řídicí pozici ve sportu mě u dotazovaných žen překvapil. Ale z výsledků otázek č. 4 vyplynulo, že 77 % žen je se svojí nynější pozicí ve sportu spokojeno. 9 % žen si myslí, že má navíc se dále rozvíjet a 14 % žen pouze přemýšlí o možnosti se dále rozvíjet. Ženy na otázku č. 5 odpovídaly, že plnou podporu v možnosti se dále rozvíjet má 82 žen (55 %), 59 žen (39 %) má podporu omezenou a 9 žen (6 %) nemá žádnou podporu se dále rozvíjet nebo mají kladeny překážky. Myslím si, že ženy mají malou podporu se dále rozvíjet, když se jedná o 55 % žen, které mají plnou podporu. To znamená, že téměř polovina dotazovaných žen je omezena. Na otázku č. 6 „Jaké máte vědomosti, týkající se funkce ve sportu, kterou zastáváte (nebo chcete zastávat)?“ odpovědělo 52 žen tj. 35 %, že má vědomostí více než dost, 66 žen tj. 44 % má vědomostí, které jí tak, tak stačí k provádění své činnosti a 32 žen tj. 21 % dotazovaných má malé vědomosti. Vědomosti ženy mají, takže problémem nejspíš bude jejich omezená podpora v možnosti se dále rozvíjet.

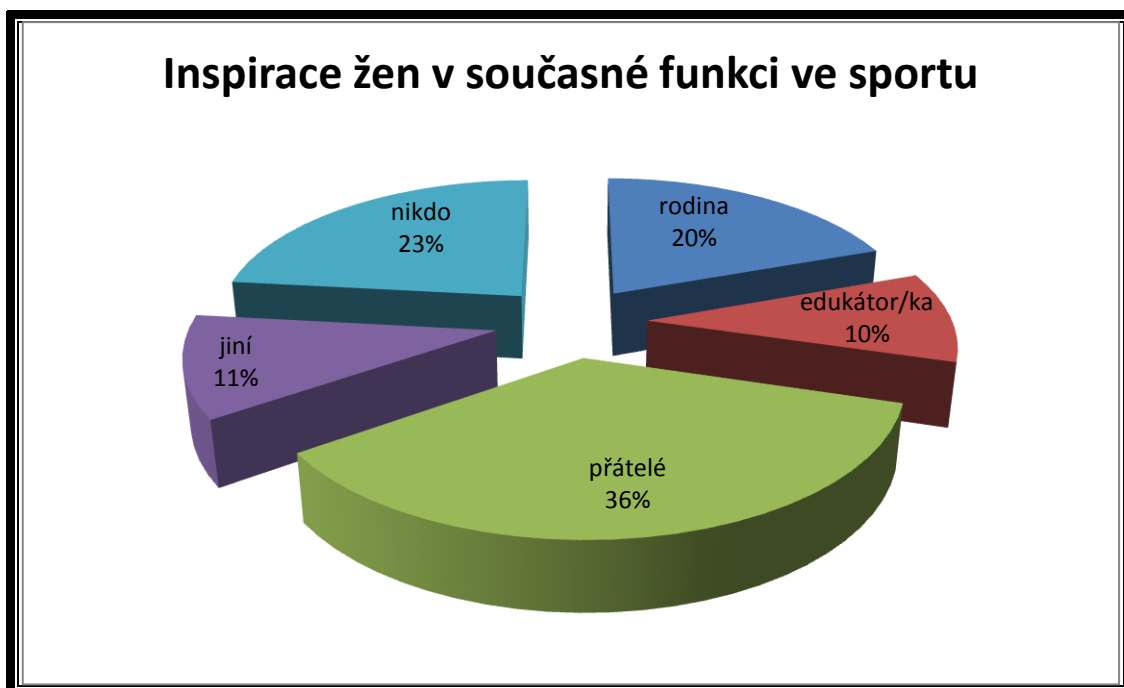
5.2 Výsledky a diskuze k otázkám 7 – 9 týkající se „Inspirace žen v řídicí funkci ve sportu“

VP2) Předpokládám, že ženy v řídicí funkci ve sportu nejvíce inspirují rodinní příslušníci.

Výzkumný předpoklad se nepotvrdil u zkoumaného souboru žen.

Výsledky:

Na základě otázek v dotazníku „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011) inspirují ženy nejvíce přátelé.

Graf 2. Inspirace žen v současné funkci ve sportu v procentech (n=150 žen).

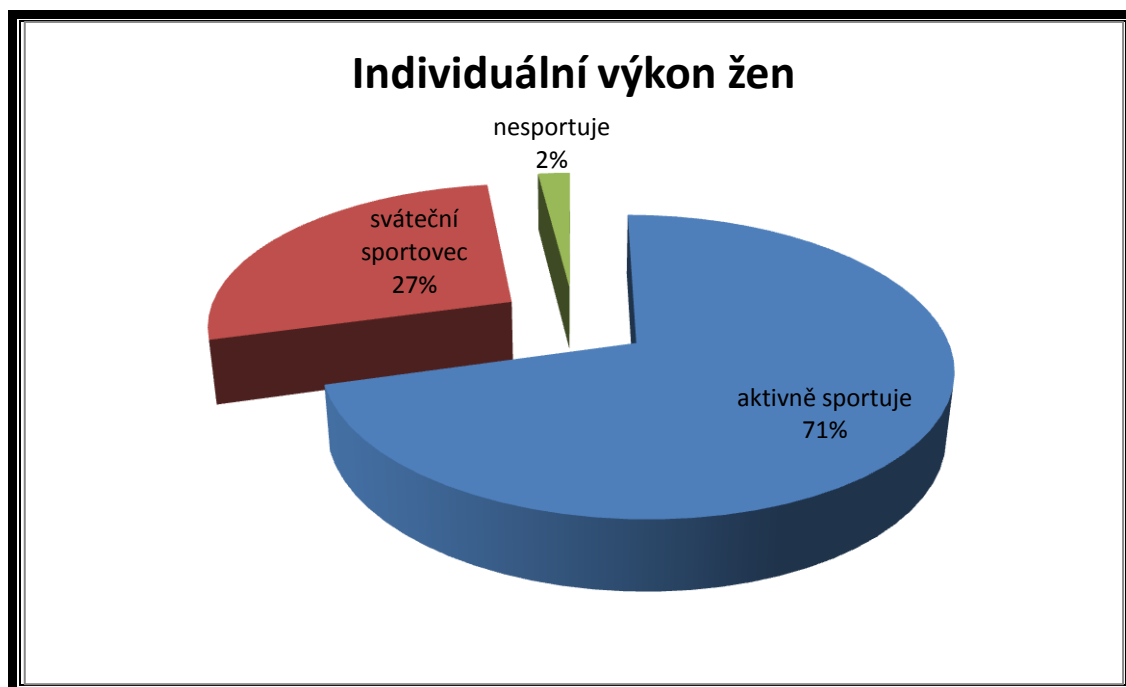
Otázka č. 7 se tázala žen, zda mají svého mentora/mentorku ve své funkci ve sportu. Ženy ve své funkci ve sportu mají svého mentora/mentorku v 31 %, ženy svého mentora/mentorku nemají v 62 % a ženy ho nemají, ale budou usilovat, aby ho měly v 7%. Možnost kontaktů s jinými ženami, které působí v řídicí funkci ve sportu, se zaměřila otázka č. 8. 26 % žen, nemá žádnou možnost kontaktů s jinými funkcionářkami. 11 % žen odpovědělo, že mají možnost kontaktu se ženami jak v místě působení, tak i v jiných místech republiky a v zahraničí, zatím co 30 % žen má kontakty v místě, kde působí i v jiných místech republiky. V místě svého působení má 33 % žen kontakty v řídicí funkci s jinými ženami. Je dobře, že ženy mají kontakty s jinými funkcionářkami, jde o to, zda je dokážou využít a správně zužitkovat. Jak je z grafu 2. „Inspirace žen v současné funkci ve sportu“ patrné nejvíce jsou ženy inspirovány přáteli a to v 36 %. Ženy ve zkoumaném souboru nemají inspiraci od nikoho ve 23 %. Rodina má také velký podíl na vlivu inspirace dotázaných žen ve sportu. Edukátor/ka má vliv jen v 10 %. Proč zrovna přátelé jsou největší inspirací, bude to pravděpodobně z důvodu zájmové činnosti.

5.3 Výsledky a diskuze k otázkám 10 - 11 týkající se „individuálního výkonu žen ve sportu“

VP3) Předpokládám, že ženy zkoumaného souboru, které aktivně sportují, jsou zároveň v řídicí funkci.

Výzkumný předpoklad se nepotvrdil u zkoumaného souboru žen.

Výsledky:

Graf 3. Individuální výkon žen ukazuje v procentech kolik je žen, které aktivně sportuje, které jsou svátečním sportovcem a které nesportují (n=150 žen).

Na základě otázek v dotazníku „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011) aktivně sportuje 71 % žen, svátečně sportujících žen je 27 % a 2 % u zkoumaného souboru nesportuje vůbec.

Z otázky č. 10 je patrné, že aktivně sportuje 71 % žen, ale v řídicí funkci ve sportu je pouze 47 % žen. To znamená, že 53 % žen, které aktivně sportují, nemají žádnou řídicí funkci. Na otázku č. 11 „Jaký význam má podle Vás sport pro život ženy?“ odpovídaly dotazované takto: „*důležitý, významný, velký, relaxace, důležitý pro uvolnění a kondici, cítit se lépe, odpočinout si od stresu, udržení postavy*“ apod. Je velké procento žen, které aktivně sportují, ale provádějí to více kvůli sobě, aby se cítily lépe. Myslím si, že by ženy měly myslet na sport i jako na zajímavou pracovní nabídku.

5.4 Výsledky a diskuze k otázkám 12 – 15 týkající se „Schopnosti ženy v řídicí funkci ve sportu“

VP4) Předpokládám, že ženy v řídicí pozici v oblasti sportu se z 55 % nemusí vzdát ničeho.

Výzkumný předpoklad se potvrdil u zkoumaného souboru žen.

Výsledky:

Na základě otázek v dotazníku „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011) se žena v řídicí pozici nemusí podle grafu 4. ničeho vzdát.

Graf 4. Žena v řídicí pozici v oblasti sportu se musí vzdát (n=150 žen).

Výzkumný předpoklad se potvrdil, viz graf 4., ten nám jasně ukazuje, že se ženy z 63 % nemusí vzdát ničeho. To ale neznamená, že to platí u všech dotazovaných žen.

Dotazované ženy byly tázány na otázku č. 12 týkající se obsazení žen v řídicích pozicích ve sportu v naší republice. Pouhých 11 % dotazovaných žen si myslí, že obsazení žen, v řídicích pozicích ve sportu v naší republice, je ve všech složkách na republikové i mezinárodní úrovni. 15 % žen ze zkoumaného souboru si myslí, že je dost žen v řídicí pozici, ale pouze na lokální úrovni. Zatím co 33 % žen si myslí, že není dost žen v řídicí pozici ve sportu v naší republice a 41 % žen neví, zda je dost žen v řídicí pozici ve sportu. Toto zjištění je velmi zajímavé, vždyť 74 % žen neví nebo si myslí, že

nejsou ženy dostatečně zastoupeny v řídicí pozici ve sportu v naší republice. A to je velké procento! Celkem jednoznačně, a to 141 žen ze 150 dotazovaných, odpovědělo na otázku č. 13, že je žena schopna zvládnout řídicí pozici ve sportu. Pouhá jedna žena si myslí, že žena není schopna zvládnout tuto pozici a 8 dotazovaných žen odpovědělo, že neví, zda je žena schopna zvládnout řídicí pozici ve sportu. Jak vyplývá z grafu 4. „Žena v řídicí pozici v oblasti sportu se musí vzdát“ se žena musí z 10 % vzdát rodiny, pouhých 5 % žen se domnívá, že se žena v řídicí pozici v oblasti sportu musí vzdát pracovní kariéry. Zajímavostí je, že 63 % žen se domnívá, že se žena nemusí vzdát ničeho. Poslední otázka č. 15 se tázala žen, zda si myslí, že v řídicí pozici ve sportu lépe obstojí muž nebo žena. Téměř polovina žen (49 %) odpovědělo, že nezáleží na pohlaví. 32 % žen si myslí, že v řídicí pozici ve sportu lépe obstojí muž. Nejčastěji je to z důvodu časového. Ženy odpovídají, že muž není tak závislý a neohlíží se tolik jako žena na rodinu. Muž má větší autoritu a více síly. 19 % žen si myslí, že lépe obstojí v řídicí pozici ve sportu žena. Je to z důvodu organizačnosti a lepšího vcítění. Podle mého názoru je malé procento žen, které si myslí, že lépe obstojí v řídicí pozici ve sportu žena. Nejspíš bude hrát velkou roli rodina, kde žena je zodpovědnější.

6 Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl zjistit obsazování žen v řídicích a vedoucích pozicích ve sportu v České republice. Dále si tato práce kladla za cíl zjistit, z jakých důvodů či příčin se do těchto pozic nedostávají.

Důležitým a nečekaným faktem proč se ženy nedostávají do řídicích a vedoucích pozic ve sportu je, že nemají zájem. Skutečná příčina není jednoznačně definovaná. Aktivně sportující ženy mají ze sportu radost, příjemný pocit, jsou spokojeny a nevyhledávají řídicí a vedoucí pozice.

Výsledky výzkumných metod potvrdily dva ze čtyř předpokladů. Bylo potvrzeno, že více jak 30 % žen je v řídicí funkci. Jak z grafu 4. vyčteme, ženy se z 63 % nemusí vzdát ničeho kvůli řídicí pozici v oblasti sportu v České republice. Ve výsledku si ženy protřečí. Odpovídají, že nemají tolik volného času jako muži a ohrazují se vazbou na rodinný život. Přitom pouhých 10 % dotazovaných žen odpovědělo, že se musí vzdát rodiny. Překvapující bylo zjištění, kolik žen nemá zájem o působení v řídicí pozici ve sportu. Z výzkumného předpokladu se zjistilo, že rodinní příslušníci nejsou ti, kteří nejvíce inspirují ženy ve sportu. Nejvíce ženy inspirují přátelé, je to tím, že mají stejný zájem. Předpoklad, že ženy zkoumaného souboru, které aktivně sportují, jsou zároveň v řídicí funkci, se nám nepotvrdil. Více než polovina žen, které aktivně sportuje, není v žádné řídicí funkci.

Ze zpracovaných dotazníků byly vyvozeny závěry a doporučení pro sportovní svazy a sportovní praxi ve výkonnostním a vrcholovém sportu, aby pořádaly semináře, konference, jednání a různá školení týkající se řídicí pozic v oblasti sportu v České republice. Nejen ve sportovní praxi by mohlo fungovat zavedení procentuální obsazení ženami v řídicí a vedoucí pozici. Došlo by k rovnosti mužů a žen. Sportovní svazy by si měly uvědomit potřebu žen i v řídicí pozici, k tomu by pomohla i vláda, kdyby se více zabývala nerovností mužů a žen ve společnosti. To například udělalo Norsko, ke dnes ženy zastupují mnoho vedoucích funkcí včetně relativně vysokého zastoupení ve vládě na všech úrovních a parlamentu. A promítlo se to i do sportu.

Referenční seznam

- DYLEVSKÝ, I., 2000. *Somatologie*. Olomouc: Epava.
- ENNENOVÁ, E., 2001. *Ženy ve středověku*. Praha: Argo.
- FASTING, K., KNORRE, N., 2005. *Ženy ve sportu v České republice: zkušenosti sportovkyň*. Oslo a Praha: Norská sportovní univerzita a Český olympijský výbor.
- HÁJEK, K., 2006. *Práce s emocemi pro pomáhající profese: tělesně zakotvené prožívání*. Praha: Portál.
- KNORRE – VLASÁKOVÁ, N., HOGENOVÁ, A., A KOL., 2001. *Žena a sport na začátku třetího tisíciletí – patří k sobě?*. Praha: Univerzita Karlova.
- KŘÍŽOVÁ, A., A PAVLICA, K., 2004. *Management genderových vztahů: Postavení*
- LENDEROVÁ, M., A KOL., 2002. *Eva nejen v ráji: Žena v Čechách od středověku do 19. století*. Praha: Karolinum.
- MÁČEK, M., MÁČKOVÁ, J., 1997. *Fyziologie tělesných cvičení*. Brno: Masarykova univerzita.
- MÁČEK, M., VÁVRA, J., 1988. *Fyziologie a patofyziologie tělesné zátěže*. Praha: Avencinum, zdravotnické nakladatelství, n. p.
2006. *Prevence obtěžování v prostředí sportu v České republice*. S.l.: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Český olympijský výbor.
- NAKONEČNÝ, M., 2000. *Lidské emoce*. Praha: Academia.
- NEUMANN, S.K., 1999. *Dějiny ženy: populárně sociologické, etnografické a kulturně historické kapitoly*. Praha: Otakar II.
- NEUMANN, S.K., 2000. *Dějiny ženy*. Praha: Beta.
- PERNOUDOVÁ, R., 2002. *Žena v době katedrál*. Praha: Vyšehrad.
- SEKOT, A., 2006. *Sociologie v kostce*. Brno: Paido.
- UTRIO, K., 1994. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. Havlíčkův Brod: Hejkal.
- žen a mužů v organizaci*. Praha: Management press.

Elektronické zdroje:

<http://www.olympic.cz/cz/cesky-olympijsky-vybor/4007/narodni-seminar-wild>

http://www.olympic.cz/public/img/dokumenty/komise_cov/sport_zen/wild_cz.pdf

Seznam příloh

Příloha 1 - Dotazník „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011)

Příloha 2 – Plakát 1. národní seminář WILD

Příloha 1 - Dotazník „Žena ve sportu“ (Kratochvíl, Krejčí, 2011)

Dotazník

„ŽENA VE SPORTU“

Prosíme Vás o vyplnění dotazníku týkajícího se Vašeho působení ve sportu.

Prosím, odpověďte tak, jak to nejlépe cítíte.

Nemusíte uvádět Vaše jméno, odpovědi jsou použity k účelům vědeckého výzkumu.

Neeexistují správné a špatné odpovědi, jde o to přesně vystihnout Vaše stanovisko.

* Odpovídající volbu prosím označte křížkem.

Věk: 40			X
*Vzdělání:	Základní	Středoškolské	Vysokoškolské

1) V jaké funkci (funkcích) v současné době ve sportu působíte?

..... Instruktorka, cvičitelka, učitelka (edukátor)

2) Co Vám stávající funkce ve sportu přináší?

..... uspokojení

3) Nepůsobíte-li dosud v žádné funkci, měla byste zájem působit v řídicí pozici ve sportu?

Uveďte v jaké.

- a) Ano, mám zájem, a to v oblasti vzdělávání
- b) Ne, nemám zájem

4) Jak jste spokojená se svou současnou funkcí ve sportu?

- a) jsem spokojená
- b) myslím si, že mám na víc, ale nemohu se rozvíjet dál, protože.....
..... „staré struktury“ mezi sebe nikoho nepustí
- c) přemýšlím o možnosti se dále rozvíjet, chtěla bych.....

5) Máte ve funkci, ve které působíte v oblasti sportu, možnost se dále rozvíjet?

- a) mám plnou podporu
- b) podpora je omezená

c) nemám žádnou podporu se dále rozvíjet, jsou mi kladeny překážky

.....

6) Jaké máte vědomosti, týkající se funkce ve sportu, kterou zastáváte (nebo chcete zastávat)?

- a) mám vědomostí více než dost
- b) mé vědomosti mi tak, tak stačí k provádění mé činnosti
- c) mám malé vědomosti

.....

7) Máte svého mentora/mentorku pro Vaši funkci ve sportu?

- a) ano, mám
- b) nemám
- c) nemám, ale budu usilovat, abych měla

.....

8) Máte možnost kontaktů s jinými ženami, které působí v řídicích ve sportu?

- a) nemám
- b) mám kontakty v místě, kde působím i v jiných místech republiky a v zahraničí
- c) mám kontakty v místě, kde působím i v jiných místech republiky
- c) mám, ale pouze v místě svého působiště

.....

9) Kdo byl pro Vás inspirací pro Vaší současnou funkci ve sportu?

- a) rodina, konkrétně.....
- b) edukátor/ka
- c) přátelé.....
- d) jiní.....
- d) nikdo

.....

10) Jakým způsobem se osobně věnujete sportu?

- a) aktivně sportuji (uveďte úroveň..... *ke závodě*)
- b) jsem svátečním sportovcem

c) nesportuji

11) Jaký význam má podle Vás sport pro život ženy?

..... rozvoj sebevědomí, sebevědomí, možnost prosazeni
se, sociální rozvoj

12) Myslíte si, že je dost žen v řídicích pozicích ve sportu v naší republice?

- a) ano, ve všech složkách na republikové i mezinárodní úrovni
- b) ano, ale pouze na lokální úrovni
- c) ne
- d) nevím

13) Je žena schopna řídicí pozici ve sportu zvládnout?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

14) Domníváte se, že je něco, čeho se žena v řídicí pozici v oblasti sportu musí vzdát?

- a) rodiny
- b) pracovní kariéry
- c) jiné.....
- d) ničeho

15) Kdo si myslíte že, lépe obstojí v řídicí pozici ve sportu?

- a) muž
- b) žena

Proč?..... Myslíte si že muž obstojí lépe žance obstát.

Příloha 2 – plakát 1. národní seminář WILD

1. NÁRODNÍ SEMINÁŘ WILD

Women's
International
Leadership
Development

4. a 5. července 2011
Hluboká nad Vltavou

Akce je podpořena
Komisí sportu žen ČOV

Záštitu převzal předseda ČOV
MUDr. Milan Jirásek

Výchova ke zdraví

Sportovně-relaxační
areal
HLUBOKÁ NAD VLTAVOU

wild

www.olympic.cz